

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Miljöenheten/Kulturmiljö
Thomas Romberg
040-25 22 60
thro@lm.lst.se

BESLUT

1999-10-07

L 1674
1(4)

	221-18594-9
Riksantikvarieämbetet	
Ink.	1999 -10- 08
Dnr	311-5070-177

H: Handel (H 016)
A: Handelshus, handelskompani
A(087)

Byggnadsminnesförklaring av Kompanihuset på fastigheten
Claus Mortensen 40 i Malmö.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen beslutar om byggnadsminnesförklaring enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen mm (KML 1988:950) av Kompanihuset på fastigheten Claus Mortensen 40 i Malmö.

Länsstyrelsen meddelar jämlikt 3 kap 2 § KML följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaden får inte rivras, byggas till eller till sin exteriör förändras. Ingrepp får inte göras i äldre murverk. Byggnadens planlösning får inte ändras.
2. Ingrepp i eller ändring av äldre, fast inredning inklusive dekorationsmålningar får inte göras.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbete skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar, med material och metoder som är väl beprövade och anpassade till byggnadernas egenart. Förändringsarbeten kräver tillstånd från länsstyrelsen. Underhållsarbeten ska ske i samråd med länsstyrelsen.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Sedan fråga väckts att förklara Kompanihuset i Malmö för byggnadsminne har meddelande härom sänts till fastighetsregistermyndigheten den 16 februari 1984. Underlag till byggnadsminnesförklaringen har tagits fram av Kultur Malmö, Stadsantikvariska avdelningen. Därtill har förslag till skyddsföreskrifter upprättats. Malmö stad är sedan den 14 oktober 1964 fastighetens lagfarne ägare. Föreslagna skyddsföreskrifter godkändes av Malmö kommunstyrelse den 2 augusti 1999.

Kompanihuset ligger inom område som är av riksintresse för kulturmiljövården. Fastigheten ligger inom Malmö medeltida stadsområde, upptaget som fornlämning nr 20 i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister. I gällande detaljplan är Kompanihuset markerat som kulturreservat ('k').

HISTORIK

Vid 1500-talets början framstod Malmö näst Köpenhamn som det danska rikets mäktigaste stad. Anförda av driftiga borgmästare som Hans Michelsen och Jörgen Kock manifesterade borgerskapet sitt välstånd bl a genom en intensiv byggnadsverksamhet. Ett förhållandevis stort antal privatbyggnader av representativ karaktär står idag kvar som vittnesmål om en växande överklass ekonomiska resurser.

1538 omnämns "thet ny market" (dvs nuvarande Stortorget) för första gången. Vid denna tid var handeln med omlandet ett livsvillkor för invånarna i en stad. Genom att förlägga den kommersiella verksamheten vid ett torg erhöll borgarna kontroll över varorna, både gentemot bönder och utländska köpmän. För att tillgodose sina gemensamma intressen visavi stadens borgare slöt köpmännen sig samman i sk kompanier; kapitallösa inrättningar vilka bl a stödde den enskilde medlemmen i juridiska tvister. Kompanierna uppförde gårdar där sammankomster hölls och dit varor fördes.

Det danska kompanihuset byggdes troligtvis strax före år 1530. Huset uppfördes förmodligen inte som samlingslokal utan som sk "sögningegård"; en gård i adlig ägo där innehavaren bodde vid sina besök i staden. Någon gång under byggnadstiden ändrades emellertid förutsättningarna och samlingshusets krav på generösa ytor kom istället att styra utformningen. Vem som var byggherre är inte klarlagt, men det var utan tvivel en förmögen person med ett betydelsefullt kontaktnät; ett flertal tecken i Kompanihuset tyder på ett samband med Malmöhus slott (som anlades vid samma tid).

Större, belagda förändringar av Kompanihuset har skett på 1630-talet och 1730-talet. Sedan förmodligen tidigt 1700-tal har huset använts som lagerlokal. 1965 tog Malmö stad över byggnaden varpå den restaurerades 1966-1973. Efter noggranna undersökningar rekonstruerades bl a trapptornet (med porttornet på Malmöhus slott som förebild), priveterna, långmurarnas krön och gavelrösternas överpartier, gavlarnas blinderingar, takresningen och samtliga snickerier. Idag används källaren för förvaring av vin, de två ovanliggande våningarna nyttjas som festsal respektive konferenslokal och vinden som fläktrum.

Kompanihuset är uppfört av tegel i skalmursteknik och vilar på en grundsula av natursten. Vid rekonstruktionen av trapptornet fick denna del istället en betongförstärkt grundsula. I murverket kan två tegelstorlekar urskiljas: i byggnadens nedre delar ett större format och i den övre ett mindre. Övergången dem emellan hänger samman med murningstekniken: nertill har ett vendiskt förband använts för att högre upp bli mer oregelbundet. I valven har ett försök till renässansförband gjorts. Dörr- och fönsteröppningar har stick-

1999-10-07

221-18594-97

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsöverdirektör Lise-Lotte Reiter, Elsa von Poehl, rättsfunktionen, och länsantikvarie Thomas Romberg, föredragande.

Lise-Lotte Reiter

Thomas Romberg

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Situationsplan med skyddsgränser
3. Ritningar 1933. Uppmätning utförd av byggnadsfacksplan i Malmö.
4. Ritningar 1970. Restaureringen av Kompanihuset.
5. Ritningar 1973. Uppmätning av östra gaveln och västra fasaden.
6. Hur man överklagar

Kopia

Kultur Malmö, stadsantikvariska avdelningen
Malmö stad, stadsbyggnadskontoret
Malmö stad, Jan André
Malmö stad, lantmäterimyndigheten
Malmö tingsrätt, inskrivningsmyndigheten
Regionmuseet i Skåne
Riksantikvarieämbetet
Samhällsbyggnadsenheten
Förvaltningsenheten
Kulturmiljö